

Foaia Diecezană

Organul eparhiei ortodoxe române a Caransebeșului

<p>Prețul abonamentului:</p> <p>Pe un an . . . . . 240 Lei Pe jumătate de an . . . . . 120 Lei Pe un pătrar de an . . . . . 60 Lei Un număr . . . . . 5 Lei Pentru străinătate pe un an . . . 300 Lei</p>	<p style="text-align: center;">APARE DUMINECA</p> <p>Manuscrisele nu se inapoiează și se adresează redacțiunii „Foaia Diecezană”, iar banii pentru abonamente și inserațiuni se trimit administrațiunii „Tipografia și Librăria Diecezană” în Caransebeș.</p>	<p>Prețul inserțiunilor:</p> <p>Pentru publicațiuni oficioase, concurse, edicte etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la 150 de cuvinte 120 Lei, până la 200 de cuvinte 180 Lei, de aci în sus 200 Lei</p>
--	--	---

Episcopul IOAN POPASU

INCHINARE.

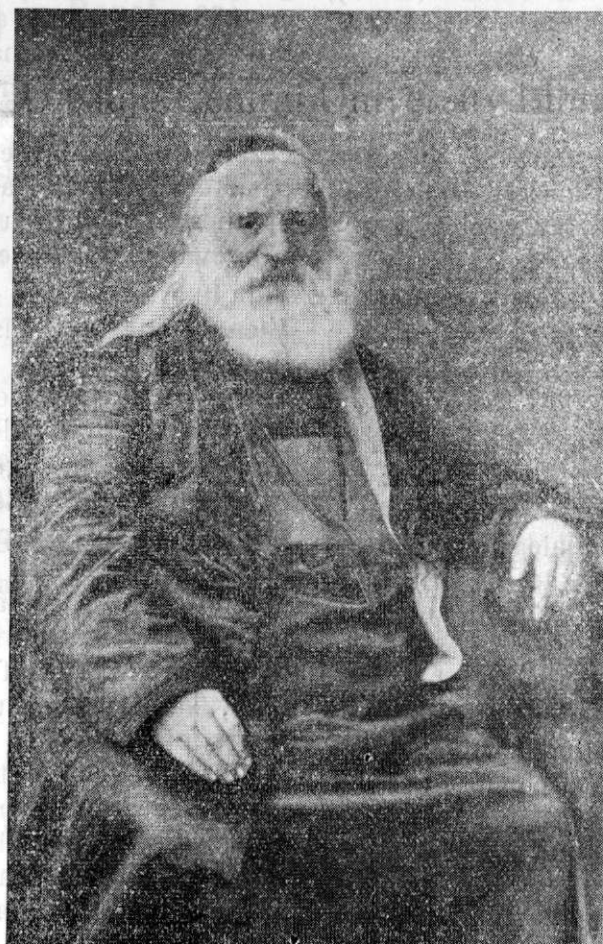

Ga holdele coapte generațiile semănate de spiritul marelui Ioan Popasu apar în haina deplinei frumuseți.

Veacul și-a întors fața, ca filele unei cărți, lăsând nouă amintirea unei vremi de rodire și belșug spiritual; de blândă păstorie, de spornice făpturi.

Aceasta a fost epoca lui Ioan Popasu.

Bănatul mândru dar ușuratec, smerit și-a plecat fruntea; cuviosul preot din Scheii-Brașovului l-a primit sub patrafirul său. Și-a mărturisit amarul sufletului, și-a spus dorul inimii înfrânte. Și lecuirea a venit dela Dumnezeu.

stăpâniri, în casa lui intrarea lor și tot de aci întărirea în lupta permanentă.

Prin episcopul Popasu, chip sfânt de apostol, aproape era și Dumnezeu de noi. El însoțea sfaturile arhipăstorului, și laptele lui toate le binecuvânta. . .

Cu lacrimi de recunoștință mulțumim astăzi părintelui și învățătorului părinților noștri. Cu lacrimi ungem treapta sfintei biserici în care sufletul său veghiază în așteptarea ceasului celui mare. . .

Majestuoasa liniște nu-i turbură nimeni. De-acum bronzul ni-l indică zilnicelor fapte. Blând îndemn la bine, stăruitor exemplu de tărie. . .

Așa era episcopul de odinioară: părălesul graiului de peste veac? Senzul veciniceii rinte încărcat cu răspunderi și datorii. . . sale prezențe? Iată așa va fi recunoștința La poarta lui băteau persecutații mașterei noastre deplină, ca și închinare zilei de față!

IOAN POPASU.

Viața bogată în ani (1808—1889) a episcopului Ioan Popasu are două etape.

Cea dintâi este închinată Brașovului (1837—1865) și prin el Ardealului, unde în demnitatea de protopresbiter săvârșește fapte inegalate în istoria zbuciumului neamului românesc de dincoaci de munți.

Cea de a doua Banatului (1865—1889), restaurând și consolidând nu numai episcopia istorică a Caransebeșului, ci creiând aici, în provincia noastră. — cu ale cărei aspirații se identifică încă la 1849, semnând în Viena la 20 Iulie, alături de fericitul Andrei Șaguna și de bănațenii Petru Mocsonyi, Petru Cermena și Dr Ioan Dobran petițiunea pentru numirea în scaunul vlădicesc al Caransebeșului-Vârșei a învățatului arhimandrit Patriciu Popescu, — o nouă viață națională, bisericească, culturală și socială.

La Brașov cea mai de căpetenie a sa înfăptuire a fost marele liceu ortodox român (1850), care a dat Ardealului și Banatului pe cei mai dârzi precursori ai războiului pentru unitatea neamului. Și Andrei Bârseanu și profesorii Dr Ioan Lupaș și Dr Iosif Blaga subliniază în scrierile lor*) contribuția hotărâtoare a protopopului Ioan Popasu la ridicarea mărețului templu al culturii ardelenе și bănațene.

Autoritatea lui Popasu o evidentiază și scrutiniul votului exprimat de sinodul electoral din Turda dela 2 Decembrie 1847, când pentru scaunul episcopesc al Ardealului obține, fără să candideze, 11 voturi față de cele 27 exprimate pentru Șaguna. Adunarea cea mare din 3/15 Maiu 1848 dela Blaj, al cărei prezident era desemnat de însuși Simeon Bărnăuțiu marele tribun bănațean Eutimie Murgu, îl alege secretar și alături de Treb. Laurean, Timotei Cipariu ș. a. membru în delegația ce avea să înmaneze la 30 Maiu 1848 împăratului Ferdinand rezoluțiunile ei. Ia parte activă la conferința națională din 1/13 Ianuarie 1861 dela Sibiu și este ales membru în comitetul național. În adunarea de constituire a „Astrei“, din 4 Noembrie 1868, este ales membru în comitetul central drept recunoștință pentru netăgăduitul sprijin ce l-a dat lui Șaguna și la realizarea acestui deziderat național și cultural... Face parte, alături de Andrei Șaguna, Vicențiu Babeș, Andrei și Anton Mocsonyi, Emanoil Gozsdu, Constantin Udria,

Filip Pascu și Nicolae Popea, din deputațiunea ce prezintă la 3/15 Martie 1862 arhiducelui Rainer, în lipsa din Viena a împăratului, petițiunea Românilor pentru restaurarea mitropoliei. În congresul național din 8/20 Aprilie 1863 dela Sibiu este ales membru în comisiunea pentru redactarea adresei către împărat și în cea pentru înaintarea acesteia monarhului.

Face parte dintre cei 10 deputați „regaliști“ chemați de domnitor în „dieta“ Ardealului din 1863—64 și ține la proiectul de adresă, în ședința din 19 August 1863, un documentat discurs despre egala îndreptățire politică și națională a națiunii române. Vorbește și în ședințele din 22 Septembrie 1863 și 30 Maiu 1864, militând cu competență pentru „inarticularea națiunii române și a confesiunilor ei“.

Este membru în senatul imperial din Viena luptă dimpreună cu Șaguna, baronul Petrino și Andrei Mocsonyi pentru drepturile neamului și bisericii sale.

Contribue cu luminile sale la redactarea „Regulamentului de organizare a bisericii...“ cu 178 art. și la adresa pentru reînființarea mitropoliei ort. române, care cere „cel puțin doi episcopi pentru Banat, unul la Caransebeș și altul la Timișoara...“, votate de Sinodul diecezan din 22 Martie 1864, în care zi Ioan Popasu este hirotesit arhimandrit. Acest sinod este apoteozat printr'o superbă perorație a lui Popasu, o adevărată perlă de omiletică eclesiastică.

În 6 Februarie 1865 împăratul primește la Viena delegația bisericii ort. române, care îi mulțumește pentru decretul de reînființare a mitropoliei. Cuvintele monarhului: „recunosc credința și alipirea Românilor către tron, despre ce ei în cele mai grele împrejurări au dat probe necontestate. Mă bucur apoi de a putea saluta ca arhiepiscop și mitropolit pe un bărbat prea meritat pentru tron și patrie, în care eu, precum și toți românii gr. ort., avem deplină încredere“, — fac bună impresie. Deputațiunea, din care face parte și fruntașul caransebeșan Ioan Peța, sărbătorește succesul, ce a încoronat luptele supraomenești ale lui Șaguna și a principalilor săi colaboratori, între cari cu mândrie înșirăm pe mulți truntași bănațeni. La masa dată de Șaguna la „Curtea austriacă“ tot Popasu se reliefează de adevărat Ioan „gură de aur“ al bisericii noastre mitropolitane.

Spațiul acestui articol comemorativ nu-mi îngăduie încrustarea a tot ce a făcut Popasu în Ardeal. Viața sa neprihănită și incontestabilele sale merite pe teren obștesc îl fac pe Șaguna să-l ridice în tronul vlădicesc al

*) Andrei Bârseanu în Convorbiri literare a. 1909, Dr I. Lupaș: „Opera culturală educativă a bisericii...“, Dr I. Blaga: Anuarul jubiliar (1924-25) al liceului din Brașov.

Caransebeşului. Ce bucurie vor fi simţit cei doi ierarhi, înfrăţiţi în mucenicie din cea dintâi zi a fiinţării lor, căci s'au născut în aceeaşi zi, în însozita sfântă Marie — mare din 1865, în vechea biserică a Răşinarilor, când Popasu primeşte din mâinele lui Şaguna darul de a păstori Banatul reînviat.

Epoca făptuirilor lui Popasu în Ardeal se sfârşeşte. Ea mai străfulgeră trecător orizontul Transilvaniei la 1874, când biserica recunoscătoare îl desemnează în moştenirea lui Şaguna.

Începe renaşterea Banatului, căruia îşi închină restul de un pătrar de veac din viaţa-i realizătoare.

Comemorăm astăzi această parte a vieţii sale, căreia îi închinăm aurul, smirna şi tămâia sufletului nostru recunoscător pentru tot ce a dăruit Banatului şi bisericii sale dreptmăritoare.

Dr. Cornel Corneanu.

Activitatea culturală a episcopului Ioan Popasu în Banat.

De: Prof. C. Rudneanu.

Vechea cetate municipală a Caransebeşului a trăit vremuri istorice. Sediul vechilor episcopi de demult, a reînviat din nou în 1865, atunci când în Banat pulsa deja o viaţă culturală.

E destul să amintim, că, în 1582 Caransebeşul se mândrea cu o şcoală românească, care avea cărţurari de seamă în secolul al XVII şi VIII-lea, mândrindu-se cu conştiinţa naţională şi mai ales de toate cu credinţa ortodoxă.

Episcopul Ioan Popasu a venit cu gândul curat al ridicării culturale a Banatului trasând drumul precis al înaintaşilor săi. Tradiţia i-a fost un imbold puternic pentru muncă, dar nu s'a oprit aci, ci a dezvălinit ogorul greu al consolidării noii înfiinţate dieceze, luptând din răspuţeri cu multă ostăneală, cu multe greutăţi pentru redeşterea şi biruinţa vieţii culturale şi naţionale în Banat.

Calităţile-i deosebit de distinse l-au făcut ca să adune în jurul scaunului episcopesc pe cei mai de seamă bărbaţi ai vieţii din Banat; preoţi şi mireni, cu toţii şi-au avut locul lor bine definit în viaţa bisericească şi culturală a diecezei Caransebeşului.

Vor rămâne memorabile în analele istoriei culturale ale Banatului conferinţele preoţeşti şi cele învăţătoreşti din dieceza Caransebeşului când bunul lor păstor asculta cu firea-i blândă toate discuţiile, nevoile luminătorilor poporului român din Banat.

Episcopul Ioan Popasu a văzut, că numai activitatea spirituală poate să-l ridice pe om mai presus de toate — iar pentru aceasta e de lipsă ca să se pună bazele unor instituţiuni culturale, cari trebuiau să ia fiinţă în Caransebeş, pentru pregătirea viitoarelor odrasle bănaţene, pentruca să crească în spiritul adevărat românesc şi ortodox.

Făcând parte însuşi Ioan Popasu din organismul bisericesc, cunoscând bine trebuinţele vitale ale neamului, a pus bazele culturale, reorganizând cursurile teologice şi pedagogice, cele 2 şcoli de mare însemnătate, cari până azi sunt bazele vieţii culturale ale Caransebeşului, s'au reorganizat deasemenea şi şcolile confessionale din diferite comune ale Banatului.

Episcopul Ioan Popasu a ştiut ca să sprijinească toate instituţiunile bisericeşti, culturale şi artistice din Banat.

Institutul pedagogic s'a organizat în 1874 prin episcopul Ioan Popasu, înfiinţându-se 3 cursuri regulate cu profesori bine titraţi, oameni bine pregătiţi la universităţile din Germania, Austria, Elveţia etc. Amintim aci pe vrednicul întemeietor al institutului de pedagogice Ştefan Velovanu, care a fost trimis de episcopul Ioan Popasu în Germania, unde la seminarul pedagogic din Gotha a câştigat multe merite prin activitatea-i distinsă, tot astfel la insistenţele episcopului Ioan Popasu a fost trimis Dr. Iosif Tr. Badescu la studii teologice în Cernăuţi, iar Arhiereul Filaret Musta pentru perfecţionarea studiilor de teologie în Lipsca, apoi Nicolae Popovici, Dr. Ioan Paul fostul profesor al universităţii din Cluj, istoricul bănăţean Patriciu Drăgalina, ş. a.

Episcopul Ioan Popasu a creat o pleiadă de tineri talentaţi, cari au făcut zid de apărare în jurul marelui ierarh, tot el a strâns într'un mănunchi pe toţi fiii neamului românesc din Banat, arătându-le că, singurul scop al vieţii este *munca severă*, desinteresată, depusă pe alta-

rul sfânt al culturii naționale. Fenomenul istoric atât de important cu conținut spiritual a scos la lumina zilei noui creații în domeniul cultural, determinând o epocă bine distinctă în istoria diecezei de Caransebeș: *epoca fericitului întâiului episcop român ortodox al reînviatăi episcopii a Caransebeșului, a lui Ioan Popasu.*

Generațiile de azi pot citi cu nesaț paginile adânc vibratoare de evlavie, de gând curcnic, de iubire de neam românesc din Banat, gândurile tainice ale marelui ierarh așezate pe hârtie, trimise în forma „circularelor“ preoților și credincioșilor ortodocși din dieceza noastră. Ele ne apar azi, ca niște flori pline de mireasmă duhovnicească ale unui trecut atât de bogat în evenimente culturale.

În această clipă de reculegere sufletească să cuvine ca să contemplăm trecutul glorios al unei vieți pline de fapte nepieritoare — istoria unui colț de țară bogat în tradiție bisericească culturală, leagănul adevărat al străvechei civilizațiuni din Dacia de odinioară, presărat de amintirile atâtor urme de creștinism și romanitate.

Un adevărat creator a fost episcopul Ioan Popasu, experiența-i bogată a pus-o în serviciul Bisericii din Banat, iar așezemintele practice ce le-a realizat sunt dovezi sigure de ceea ce a fost marele ctitor bisericesc.

Activitatea culturală desfășurată sub păstoria primului episcop român ortodox al reînviatăi episcopii a Caransebeșului aprinde în noi cei de azi lumina creațiilor spirituale, ideea profundă, că Banatul trăește azi clipe de măreție datorită marilor înaintași din care face parte și Ioan Popasu.

Opera culturală începută de episcopul Ioan Popasu stă înaintea noastră ca un far călăuzitor, în lupta grea a vieții noastre zilnice, adânc îmbibate de micimi și lucruri deșarte.

Să ne trezim deci la înfăptuirea marilor deziderate culturale ale Banatului, **să fim un suflet și o credință** pentru izbânda definitivă a marelui testament lăsat de episcopul Ioan Popasu: **Unirea culturală a Banatului, pentru care a luptat atât de mult fericitul episcop Ioan Popasu!**

Episcopul Ioan Popasu eternizat în bronz.

În seria sărbătorilor noastre naționale și bisericești dela desrobirea noastră încoaci, prănuim de data aceasta 70 de ani dela instalarea primului episcop restaurator al diecezei noastre. Comemorarea marilor bărbați nu trebuie să fie numai un simplu act de pietate; ea trebuie să fie și un prilej de reculegere și de hotăriri spre fapte noi, în spiritul acelorora a căror pomenire se face.

Episcopul Ioan Popasu purtând toiagul păstoresc între anii 1865—1889, a știut să arate ce poate să facă un mare fiu al poporului, departe și clar-văzător, care a avut atât de puține mijloace materiale la dispoziție, încât la început „*n'avea unde să-și plece capul*“ și a avut de înfrânt piedici atât de multe. În mintea sa puternică și înțeleaptă a adâncit problemele cele mai înalte și cele mai grele, iar în inima sa, iubirea de fiii săi sufletești, neam și țară. Crescut și educat în familia sa, în care se cultivaseră tradițiile de credință și iubire de neam, a fost înzestrat cu multă energie și virtute creștinească. În toate faptele și lucrările lui se întrezărește un singur gând, un singur dor: fericirea și binele fiilor săi sufletești și numai atunci s'a simțit fericit când a mai adăugat o petricică la temelia clădirii mărețe a viitorului ce-l pregătea pentru această episcopie. Numele acestui ierarh — a cărui viață întreagă a fost un șir neîntrerupt de muncă, de luptă aprigă, de sbucium și de credință nețărmurită în viitorul mare al neamului și al episcopiei pe care o păstora — îl șoptesc cu recunoștință și cu pietate, și-l vor șopti în veci toți urmași săi.

În clipele acestea pioase, când comemorăm această aniversare, se cuvine se înălțăm cuvinte de laudă către Atotputernicul, pentru că în acele vremuri grele, în cari se afla biserica noastră, în acele vremuri de umilințe și suferințe, a trimis în timpul cel mai potrivit, pe acest mare ierarh, care a pus toate însușirile sale sufletești și intelectuale în slujba marilor interese bisericești și naționale. Nu teolog, nici om al școlii, nici bărbat al vieții publice, ci înainte de toate el a fost un caracter de preot, clădit întru totul pe temelia evangheliei. Iubirea de Dumnezeu, este fundamentul vieții lui Popasu; ea este subiectul tratat cu predilecție în predicile și pastoralele sale; iar iubirea de aproapele, dragostea către fiii săi credincioși este izvorul nesecat, din care au purces toate operele sale, săvârșite pentru binele lor. Din conștiința clară și profundă a acestei înalte misiuni, a

izvorât apoi belșugul de fapte mărețe lăsate în urma sa.

Pe cât de energic era în suprimarea răului pe atât de plin de dragoste se arăta și îmbrățișa cu căldură pe toți slujitorii binelui. Unde simțea calități intelectuale și morale, făcea totul pentru a-l îmbrățișa și ajuta să triumfeze și astfel a izbutit să se înconjoare cu o pleiadă de oameni, cari au dat o generație falnică de slujitori ai bisericii noastre.

A fost un suflet mare, a fost reformatorul și creatorul năii bisericii acestei episcopii, care era amenințată cu scufundarea și cu ea și desnaționalizarea poporului românesc de aici. O episcopie întreagă, ba mai mult un neam întreg, se prosternă cu admirație și recunoștință, înaintea figurii eroului nemuritor, cerând duh din duhul lui, spre a putea aprinde focul sacru al iubirii de biserică și neam.

Ni se pare că din sferele cerești, din scaunul măririi divine, dintr'o altă lume ca a noastră, înțeleptul nostru părinte, î-și întinde brațele protectoare, asupra moștenirii ce ne-a lăsat. Și cuprinși de emoția sacră ce o aduce cu sine clipa sfântă a aducerii aminte, plecăm smeriți frunțile noastre în fața soclului pe care tronează chipul său în bronz, șoptind: n'am venit să plângem, căci eroi nu se plâng; ci am venit să-te admirăm și să ne inspirăm; să ne întărim cu Duhul tău și să-ți urmăim credința; iar tu Prea Sfinte Părinte, din înălțimea cerului binecuvântând înlăptuirea dorului nostru, adă audă de mulțumită bine primită Domnului în ocul ndstru. Noi închinându-ne în fața fapteleor ale, î-ți admirăm chipul tău, marea pildă dată prin nălțarea ta, totdeauna deasupra tuturor patimilor și pasiunilor, cuprinzând statornic orizonturi largi, îmbrățișând totalitatea problemelor naționale și bisericesti, întărind temelii și creind instituții.

Vecinică să-ți fie buna și fericita amintire!

Petru Toma

Poruncă nouă scriu vouă, care este adevărată întru dânsul și întru voi; că întunerecul a trecut și lumina cea adevărată iată răsare.

(I Io. 2, 8)

*

Știm că tot cel născut din Dumnezeu nu păcătuiește, ci cel ce s'a născut din Dumnezeu se păzește pe sine însuși, și cel rău nu se atinge de el.

(I Io. 5, 18)

Ioan Popasu.*)

La activul protopresbiterului-arhimandrit Ioan Popasu a fost desigur ceva că ochiul lui Șaguna l-a ales tocmai pe el să desțelenească via Domnului în acest asuprit colț de pământ românesc. Ioan Popasu mai înainte de a fi episcop avea un nume; de aceea vom schița pe scurt meritele cari l-au ridicat pe scaunul unei vlădicii istorice, de-acuma reînființată.

Familia din care a eșit Popasu, evlavioasă și cinstită, și care a dat membrilor săi cea mai frumoasă zestre sufletească, are principalul merit numărând și un episcop între mădularele sale. *Brașovul*, leagăn de neprihănită *ortodoxie*, unde la 1808 se naște el, are o tradiție *românească*, ce se altoi ușor pe fondul sufletesc adus din Țara-mamă, de unde veniseră părinții săi, Ioan și Stana. Iar școlile grecești pe care le frecventă copilul Ioan știură să aprindă, cu darul lor, scânteia inteligenții pe care Dumnezeu a sădit-o cu îmbelșugare în sufletul lui.

Mediul din casa părintească și din orașul copilăriei lui, cu Români chiaburi cari practicau negoțul și meseria — întrecând pe Grecii dela cari o învățaseră — dar cari în aceeași măsură prețuiau intens bunurile spirituale, favoriză puternic înclinările înspre ele ale tânărului Ioan Popasu.

Școala, grecească la început, apoi gimnaziul la Sași sau mai târziu la catolici, în Brașov și Sibiu, ascute inteligența, dar fondul intim sufletesc nu-l alterează. El rămâne copilul evlaviosului creștin din Scheii-Brașovului și ca student în filosofie la universitățile din Cluj și Viena — cu toate că în orașul imperial el fu „ascultător de teologie“ catolică.)

Mediul mai larg, stările politice și împrejurările istorice contribuie în fericită măsură la întărirea și popularizarea personalității lui Ioan Popasu.

Absolvent de școală înaltă, el impune episcopului Vasile Moga, și fără ezitare acesta îl numește secretar episcopesc încă în 1836, anul când Popasu părăsește băncile universității din Viena.

În serviciul administrației centrale nu stă multă vreme. În ziua sfinților 40 de mucenici este hirotonit diacon, iar la 4 zile presbiter celibat. Încă în primăvara aceluiaș an fu ales, întărit și instalat paroh al bisericii Sfântul-Nicolae din Scheii-Brașovului. La două luni

* Din broșura cu acelaș titlu de N. Cornean.

1) „Cuvântare ocazională la serbarea jubileului de 50 de ani ai preoției Prea Sântiei Sale Dfui Ioan Popasu, episcopul diecezei Caransebeșului“.

este numit protopresbiter al tractului al doilea, iar în Iunie 1838, al tractului întâi din Braşov.

Ca protopop al Braşovului Ioan Popasu a dezvoltat o frumoasă activitate culturală. Profesorul Dr Ioan Lupaş spune într-o broşură a sa că „meritele neobositului protopop Ioan Popasu par a nu fi fost de ajuns preţuite; fără stăruinţa şi entuziasmul lui gloriosul liceu ortodox român din Braşov nu şi-ar fi putut deschide înaintea cu 83 de ani porţile, pentru a frânge pânea învăţării româneşti atâtor serii de elevi, din cari au răsărit cei mai de valoare creatori ai ştiinţei, culturii şi artei româneşti de amândouă laturile Carpaţilor.“²⁾

Ioan Popasu, modestul protopop român are cel mai mare merit în istoria vieţii culturale din Transilvania: el a pus baza şi a înfiinţat la 1850 liceul confesional din Braşov. Dacă bărbatul acesta nimic alta nu ar fi făcut în viaţa lui, liceul din Braşov este mult prea îndestulitor pentru el. Prin acela Popasu a rămas nemuritor, iar Biserica şi-a înscris o pagină de mândrie mai mult în istoria isprăvilor ei culturale.

Andrei Bârseanu, care a scris despre „Episcopul Ioan Popasu“ în Convorbiri Literare) spune în legătură cu această şcoală următoarele: „Dacă Popasu a sădit odinioară cu mâinile sale pomul, din care cu timpul s'a format pomul plin de putere şi bogat în roade, Şaguna cu braţul său puternic l-a proptit şi l-a apărat împotriva vânturilor, ce puteau să-l culce la pământ; dacă Popasu a fost corăbierul îndrăzneţ, care a pus vasul în mişcare, Şaguna a fost pilotul isteţ şi prevăzător, care l-a strecurat printre stânci şi l-a ştiut adăposti împotriva furtunilor nimicitoare, dacă Popasu a fost stegarul neînfrânt, care a păşit fără teamă în fruntea cetei sale în vălmăşagul luptei, Şaguna a fost comandantul ager şi iscusit, care a condus-o la biruinţă. Cu alte cuvinte: dacă un zugrav ar voi să înfăţişeze icoana ctitorilor acestor şcoli, aşa cum sunt înfăţişaţi ctitorii pe pereţii mănăstirilor şi bisericilor celor vechi, ar trebui să zugrăvească edificiul şcolar în miniatură, ţinut de o parte de episcopul Ioan Popasu, de alta de mitropolitul Andrei Şaguna, iar deasupra lor să planeze geniul iubirii de neam şi al iubirii de ştiinţă“.

Incontestabil că de numele lui Şaguna sunt legate toate marile realizări cari binecuvântară neamul nostru în veacul trecut, nu

e îngăduit însă, sub nici un motiv, să fim părţinitori, mai ales în istorie! Adevărat că Şaguna a fost bolta ce a acoperit cu autoritatea sa viaţa şcolii din Braşov, dar sufletul dătător de viaţă, întemeietorul liceului, „inimos şi avântat“⁴⁾ a fost Ioan Popasu.

Dacă „Şaguna însuşi a pus piatra fundamentală în 1852“⁵⁾ iar în 1853 „scirea despre aprobarea gimnaziului însuşi a dus-o la Braşov“⁶⁾ trebuie să ne închinăm mai mult în faţa memoriei lui, căci a ştiut să ocrotească, încurajând marile iniţiative ale colaboratorilor săi; dar mai avem datoria să mărturisim admiraţia noastră de totdeauna faţă de un modest protopop român ortodox: Ioan Popasu, întemeietorul liceului din Braşov.⁷⁾

Nămăi o cunoaştere cu temei a istoriei poporului român din Transilvania dă cu adevărat imaginea inegalatei fapte a lui Popasu! A lui Ioan Popasu, care în 3/15 Mai 1848 — numai 2-3 ani mai în urmă — fusese unul din cei doisprezece secretari ai memorabilei adunări dela Blaj; şi care era sânge din sângele lui Avram Iancu, capul revoluţiei noastre dela 1848!

Tocmai pentru aceasta înţelegem curajul lui nelimitat care îl face să ctitoricească întâiul liceu confesional ortodox; şi înţelegem în acelaş chip preferinţa mitropolitului Andrei Şaguna care îl alege şi propune episcop pentru reînfiinţatul scaun vlădicesc al Caransebeşului.

Săptămâna.

„Misionarismul român trebuie să ştie că formula magică pentru ceasul acesta de lunecare este „IISUS“. Lumea trebuie aşezată, pentru liniştea şi izbăvirea ei, sub acoperământul spiritual al bisericii“.

Gh. D. Mugur: „Misionarism“.

Cronica săptămânei este pregătirea marelui praznic al ortodoxiei naţionale în Caransebeş, ce-l gustăm astăzi. Nu putem îndeajuns mulţumi organizatorilor praznicului de astăzi, reamind atât de fericit F. O. R.-ul, congresul preotesc şi cel învăţătoresc, adunând aşadar la un loc **misionarismul** ortodox naţional.

4) Anuarul liceului din Braşov. Anul jubilar 1924—25 (al 75-lea an şcolar). E dureros surprinzător cât de puţin pomeneşte acest *anuar jubilar* despre Ioan Popasu.

5) Lucrările premergătoare, cumpărarea terenului etc. se începuseră în 1850.

6) * * * Biografia primului episcop.

7) Preţuirea vredniciei sale o vedem şi din partea colegilor, mai înainte. Cu ocazia alegerii de episcop la 2 Decembrie 1847 Popasu obţine 11 voturi. Dr. I. Lupaş: Mitropolitul Andrei Şaguna, Sibiu 1911, pag. 48.

2) Prof. I. Lupaş: Opera culturală-educativă a Bisericii în viaţa poporului român. Cluj 1933.

3) Anul 43. (1909.)

În viața atât de amărâtă de toate zilele, cei mari amărâți de intrigi și lucrături, cei mici luptând cu mizeria existenței, ne-am obicinuit să nesocotim rolul mare de ansamblu al tuturor organizațiilor, cugetând că fiecare în parte este monopolizatorul unei misiuni în Stat, iar restul completează un rol secundar, sau luptă pentru conservarea organismului pur și simplu. Toate congresele corporațiilor, văzute periodic, se depreciază în virtutea distanței, pierd mult din valoare. Se reduc simplu la o manifestațiune egoistă sau una de paradă. Mai multe la un loc, au tăria unei manifestațiuni de masă. Amestecându-se membrii componenți au puterea amalgamului unui crez. Cele trei congrese de astăzi, reunesc prea fericit trei *factorsi spirituali* de cea mai pură esență misionară ortodoxă.

D-l prot. Nichifor Crainic a spus: „**Misionarismul este ieșirea din pasivitate**”. *Definiția e legată de primejdiile de astăzi. Ieșirea din pasivitate. A cui? A Bisericii? A Statului? A tuturor!* Iar d-l prof. Gh. D. Mugur, un distins misionar național, apreciază: „*Misionarismul trebuie să fie nu numai al preotului ci și al intelectualului mirean. Pentru victoria ideii creștine ne trebuie alături de apostolatul imperativ al bisericii și apostolatul laic, pentru că multe avem de apărat. Misionarismul român, trebuie să așeze instituțiile organice ale țării: religia, familia, proprietatea și monarhia. Misionarismul român trebuie să lupte împotriva ereziilor și curentelor ostile, în cari, greșit se caută remedii*”.

În vremurile atât de critice de astăzi, când lumea egoistă urmărește cu înfrigurare ce aduce ziua de mâne: război sau pace; misionarismul ortodox național trebuie să fie canalizatorul zilelor de mâne. Război și distrugerea așezămintelor fundamentale creștine, sau pace și urmarea pașilor lui Iisus.

Această-i ecuația zilei.

*

În această săptămână, când fiecare preot așteaptă cu legitimă fericire, praznicul ortodoxiei naționale din Caransebeș, am în mână cartea lui René Barin: „Pustnicul din Sahara” și „Problemele actuale în Biserică și Stat” conferințele multor cugetători. Emil Ludvig, cel mai apreciat portretist al vremilor, rămâne în urma lui René Barin, în portretul locotenentului Charles de Foucauld. Minunatul traducător Alexandru Hodoș în prefața cărții face o succintă analiză a secolului (Charles de Foucauld a trăit dela 15 Septembrie 1858 până la 1 Decembrie 1916 când fu omorât în postul Matylinsky de vre-o 20 felagoși din tribul tuaregilor): „acolo

unde a vorbit porunca Domnului și s’au întrupat îndemnul Sale, graiul omenesc, plămădit din șovăiri, nepricepere și îndoială, nu poate decât să întunece, cu stângăcia lui, strălucirea launtrică a unor fapte, pe cari sârmana noastră înțelegere nu izbutește să le cuprindă pe de-a’ntregul”. Iar mai departe: „S’au găsit comentatori iscusți, cari s’au încumetat să dovedească semenilor lor, că toate marile mișcări ale conștiinței colective, până și cruciadele... nu se explică decât printr’un impuls organic al stomacului flămând”. *Stomacul flămând, sau confortul colectiv* este crezul secolului. D-l prof. Gh. D. Mugur apreciază astfel timpul nostru: „Secolul pusese foarte jos ținta vieții. Karl Marx (evreu) potrivit concepției sale materialiste, formulase ca ideal social, confortul colectiv (am putea zice cocina confortului)”.

În două cărți aflăm două lumi deosebite. Lumea individului și a colectivității.

Lumea momentului și vecinicia.

Lumea lui Mamon și lumea lui Iisus.

*

Charles de Foucauld prin naștere nobil plin de bogății, de bună voie străbate Africa și în ceasurile libere pe cari i le lăsa pregătirea „Recunoașterii în Maroc” (carte ce l-a făcut celebru) „deschide cărțile filozofilor păgâni, întrebându-i despre îndatoririle sufletului și despre viața viitoare”. Răspunsurile — materialiste — i se păreau sărace. Află în ei numai bătăitul gol al cuvintelor și strălucirea imaginilor. Întâlnirea lui de Foucauld în salonul mătusei sale, cu abatele Huvelin este descrisă de Barin atât de puternic, încât echivalază cu reflectorul credinței ce zvâcnește în fiecare creștin, la un moment dat în ființa sa. „Un om care nu credea în nimic, care nu s’a priceput să trăiască, s’a întâlnit față în față cu alt om, și s’a transformat într’atât încât i se părea că nu e numai credincios, dar că e rugăciunea însăși, mila nesfârșită pentru slăbiciunea și suferința semenilor săi”. Din acel moment „de Foucauld începuse să citească cu totul alte cărți, cari îl ajutau să pătrundă în lumea moralei și a istoriei religioase, pe tărâmul căreia toate adevărurile sunt scaldate în vecinica lumină. Sufletul său se minună văzând cât de limpede și cât de convingător răspunde doctrina creștină tuturor îndoelilor cari îl turburau altădată”, și astfel sufletul lui de Foucauld așezat pe geometria simetrică a realității a fost zguduit de eternul adevăr creștin, îmbrăcând haina nouă a creștinului.

Și Charles de Foucauld, fainicul locotenent

al armatei franceze, printr'o minunată descoperire divină ajunge din trândavul nobil ce a știut cu multă măiestrie să mănșe renta strămoșilor să fie cel mai umil „trate“, să ridice la un nivel superior locuitorii celor mai avansate posturi coloniale franceze din Africa prin misionarismul său în ordinul trapist.

Congresele din Caransebeș ne însuflețesc de legitimă speranță. Un moment puternic a transformat pe Ch. de Foucauld dintr'un chefliu al garnizoanelor franceze, într'un însuflețit și vajnic luptător al lui Iisus. Un moment bine ales poate transforma multe apreciate energii românești în cei mai binecuvântați misionari ai românismului integral. Conferința: „*Ortodoxia și ideea națională*“ a d-lui prof. *Mihail Manoilescu*, un apreciat gânditor și purtător de cuvânt, aduce un mare aport praznicului nostru.

Rămânem convinși că din prilejul însemnatului moment al praznicului nostru de aici, F. O. R.-ul, învățătorimea și clerul atât de fericit reușiți vor începe vajnica luptă ca: „*Lumea, pentru liniștea și izbăvirea ei, să fie așezată sub aco-perământul spiritual al bisericii*“.

BCI Pr. Traian Constantin.

Invățătorul și cantoratul.

Se împlinesc în curând 17 ani, de când într'un cadru înălțător — prin adunările mărete — și prin jertfa de sânge a eroilor, s'a făurit țara noastră, mare și frumoasă așa cum o avem azi. Multe și radicale reforme s'au făcut în acest răstimp de 17 ani, toate urmărind promovarea și asigurarea bunului mers și progresul țării și a poporului român, din toate punctele de vedere. Și biserica noastră ortodoxă a avut parte de atenția Statului român. Și dacă unele legi și reforme privind biserica ortodoxă sunt favorabile ei, altele sunt deadreptul în contra intereselor bisericii și a slujitorilor ei (vezi salarizarea preoților). Iar altele ajută insuficient promovarea religiozității și a moralității, prin scăderea numărului orelor de religie în școale. Despre măsurile luate în defavorul nostru, s'a scris mult, durere, fără să se alarmeze cei în drept.

Scopul meu este să arăt în cadrul acestui articol una din lipsurile ce se semnalează în biserica ortodoxă, prin lipsa de cântăreți în urma statificării învățătorilor.

Când zic cântăreț bisericesc, înțeleg persoana pregătită bine din toate punctele de vedere, care să fie un sincer, priceput și înțelegător colabo-

rator în servirea și conducerea bisericii. În acelaș timp să aibe și autoritatea morală necesară în fața poporului. Acest tip de cantor l-a avut biserica ortodoxă din Ardeal și Banat până la Unirea din 1918, și-l mai are și azi acolo, unde mai trăesc încă vechii învățători foști confesionali.

Este deci *invățătorul cantor*.

Cu plăcere ne aducem aminte de timpurile grele de asuprire a neamului românesc, dar de înflorire a bisericii, când alătura de preot, învățătorul conducea strana, și ambii împreună cu poporul dreptcredincios preamăreau pe Dumnezeu. Ce stare ideală! Să vadă poporul lucrând mână 'n mână preotul și învățătorul, pentru instruirea lor pe de o parte, iar pe de altă parte, pentru educarea lor în spirit religios-moral. Este sistemul pedagogic, în cadrul căruia, instrucția și educația se fac prin exemplu, se complectează reciproc, tormând deodată oameni instruiți și caractere religioase-morale.

Aceasta a fost starea, până la statificarea învățământului. Această colaborare fericită a ținut trează conștiința națională și în acelaș timp și pe cea religioasă a Românilor din Ardeal și Banat. Că a fost bine cu învățători cantori, este lucru în deobște recunoscut, nu mai insist deci. Fac însă trista constatare, că încep să se rarească acești învățători cantori, cari în toate împrejurările au dovedit un real și sincer atașament față de biserică. Dintre vechii învățători n'au mai rămas decât puțini — cari spre cinstea lor fie zis, și azi prețuesc foarte mult biserica și unii dintre ei sunt elementele de frunte ale adunărilor eparhiale. Cu timpul însă, și această generație de învățători va dispăre, iar cei tineri cari ies din școală, nu-i pot înlocui în cantorat pentru simplul motiv că n'au învățat cântarea bisericească. Nu este vina lor, ci este cum spuneam la început, insuficiența măsurilor luate pentru promovarea religiozității și a moralității. Să mă explic.

La școala normală de învățători din Timișoara, prof. I. Perian, fost învățător confesional, a propus în cadrul orelor de muzică, din proprie inițiativă, fără plată, și cântarea bisericească la cursul superior. Rezultatele au fost excelente. Au ieșit din mâna să învățători tineri, cantori, cari îi fac cinste atât D sale cât și corpului dascălesc. Sunt elemente cari repede se contopesc cu obiceiurile și aspirațiile bănațenilor, și sunt iubiți într'o măsură mai mare, pentru că în conștiința bănațenilor este adânc înfiptă rădăcina ideii de învățător-cantor. Ași putea spune chiar, că poporul consideră învățător bun pe acela, care știe să cânte și la strană.

Față de această stare, ce este de făcut? Căci tinerii învățători trebuiesc readuși la biserică, pentru a continua opera începută de înaintașii lor în interesul bisericii, a țării și a lor personal.

Fac câteva propuneri, cu titlu de sugestie și de punct de plecare în rezolvarea acestei probleme.

1. Statul — care trebuie să voteze legile pornind dela necesitățile poporului de jos — să fixeze în programa analitică a școlii normale în cursul superior câte o oră pe săptămână pentru cântarea bisericească, care să fie propusă fie de preotul catehet, fie de prof. de muzică, acolo unde acesta se pricepe. Aceasta ar fi și o compensare echitabilă, pentru amputarea orelor de religie. Biserica și poporul și chiar și învățătorul respectiv, vor avea folos înzecit din această oră de cântare bisericească. Biserica și poporul, că vor avea cantor priceput, cult, cu autoritate morală, iar învățătorul, că va avea unele favoruri materiale, ca locuință, pământ cultural, stole etc.

2. Să se organizeze cursuri de vară cu învățătorii, la reședința episcopiei sau pe regiuni, unde să li-se propună de către prof. Acad. de teologie: cântarea bisericească, tipicul și elemente de liturgică. Cursul acesta s'ar ținea vara timp de șase săptămâni. În două cursuri, un învățător ar putea să învețe cântarea bisericească, având mai târziu posibilitatea să se perfecționeze. Locuință ar putea avea în internatul teologic, iar întreținerea fie dela eparhie — căci este și interesul bisericii — fie că-și vor plăti singuri întreținerea, așa cum fac la Vălenii de Munte, la cursurile de lucru manual etc.

3. Dacă Statul nu ar fi aplicat să ia ora de cântare bisericească în orar, să se propună de cateheți în școlile normale fie chiar în orele de exortație, câte o priceasnă, irmos, cheruvic sau vre-un tropar. În acest fel, tânărul învățător va merge cu mai mult drag la biserică, unde va lua parte activă la serviciul divin, solicitându-i interesul, aceasta în baza principiului psihologic, în virtutea căruia, un lucru te interesează în măsura în care ai anumite cunoștințe cât de elementare despre el.

M'a frământat ideia cantoratului în biserică prin învățători, umblând prin diferite comune și văzând lipsurile pe cari le prezintă strana și biserică fără învățătorul-cantor. Această constatare și aceste propuneri am ținut să le fac în preajma adunării generale a F. O. R.-ului din Caransebeș și a adunării generale a asociației clerului „Andrei Șaguna“. Deasemenea n'ar fi rău să se ocupe cu această chestiune și Aso-

ciația învățătorilor bănățeni,*) căci în acest fel se va asigura o legătură mai trainică între biserică și școală și va servi ca exemplu bun poporului, iar învățătorilor li se va îmbunătăți în parte starea materială, fiind în acelaș timp ocoliți de dragostea credincioșilor.

Liviu Surlașiu paroh, Jebel.

Propaganda antireligioasă în Rusia Sovietică.

(Continuare)

De: Vlăduceanu Victor.

Cap. III.

Activitatea antireligioasă a celor fără de Dumnezeu.

Pentru atingerea țelului urmărit — îndepărtarea credincioșilor dela învățătura Mântuitorului Iisus Hristos — ia ființă în Martie 1919 „Internaționala III“, cu centrul Moscova, având de președinte pe prof. univ. din Moscova Nicolae Buharin, care după revoluția din 1917, s'a alăturat lui Lenin. El este autorul noului program comunist care cuprinde și un capitol: „Biserica și școala în republica sovietică“. În acest capitol se spune: „Masele poporului sunt obicinuite să creadă toate. Dacă însă se cercetează mai de aproape, atunci însemnătatea religiei este lămurită: ea este otrava care a otrăvit și otrăvește poporul; atunci se înțelege de ce dictatura proletariatului este un dușman hotărât al religiei... (făcând următoarea constatare, concluzie) burghezimea organizează în mod sistematic, conștiința supușilor ei și o otrăvește. Acestui scop, servește biserica, instituția de stat. Biserica prin urmare trebuie separată de stat. Ar fi o nebunie, dacă pe cheltuiala statului, s'ar întreține taverne de opium... popii, vlădicii, trebuie privați de orice subvenție din partea statului, religia fiind o chestie particulară.“)

Acest program al lui Buharin, stă la baza decretului Consiliului comisarilor poporului din 23 Ianuarie 1918 care dispune această separare și prevede următoarele puncte principale: „Biserica este separată de stat; fiecare cetățean este liber să aparțină oricărei confesiuni religioase. Școala este separată de biserică; toate averile asociațiilor bisericești și religioase, se declară proprietate națională.“)

Odată biserica separată de stat, începe deslănțuirea persecuțiilor religioase. Ordine detaliate pentru propaganda antireligioasă, se dau în

*) Poate ca să atragă atenția d-lui Ministru al Școalelor. Altfel ne-am ocupat și noi de această chestiune, fără ca Statul să ne dea ascultarea cuvenită.

1) Ernest Drahn: „Entwicklungsstufen der proletarisch-sozialistischen Atheismus“ cf. „Misionarul“ anul IV Nr. 3, pg. 178.

2) Ibidem.

toată Rusia. Iată unul din aceste ordine publicat în revista „Izvestia“ din 28 Iulie 1921, organ al Comitetului Central al partidului poporului (comunist) în care se invită comitetele să dea atenția cuvenită propagandei antireligioase, dispunând următoarele:³⁾

1. Aranjarea de discuțiuni cu caracter atin-religios, cu conducători experimentați, atrăgându-se la aceste discuțiuni și reprezentanții diferitelor confesiuni.

2. Publicarea de broșuri, afișarea de plăcarde și răspândirea de foi volante cu conținut antireligios.

3. Organizarea expozițiilor intuitive și muzeelor relative la istoricul credințelor false și asupririlor religioase.

4. Reprezentarea diferitelor piese de teatru cu caracter satiric, proprii propagandei anti-religioase.

5. Organizarea de demonstrații cu caracter antireligios.

6. Sporirea numărului orelor de lecțiuni antireligioase în școlile de partid și ale construirii sovietice etc...

Toate aceste măsuri aveau însă un efect cu totul contrar celui așteptat de bolșevici, fapt care i-a determinat să ia măsura cea mai nelegiuită.

(Urmează)

Vizitațiuni canonice

La Sacoșul Turcesc și Icloda

Ziua de 22 Septembrie a. c. a fost o zi de înălțare sufletească, o zi de bucurie, o zi de mare sărbătoare, pentru comunele: *Sacoșul-Turcesc* și *Icloda*. Nici nu s'ar putea o sărbătoare mai mare pentru o comună, decât coborîrea în mijlocul credincioșilor ei a Arhipăstorului lor, a Episcopului eparhial. P. S. S. Dr Vasile Lazarescu, care decând a fost înscăunat episcop al Caransebeșului, n'a cruțat nici oboseală nici timp nici chiar sănătate, căci în fiecare Duminică sau sărbătoare din decursul verii, a cercetat una sau două comune, — a binevoit ca în Duminică mai sus amintită să descindă în mijlocul poporului dreptcredincios din Sacoșul-Turcesc, ca el însuși să sfințească noul lăcaș al Domnului, zidit cu atâta trudă de credincioșii acestei comune. Într'adevăr o comună bisericească relativ nu prea mare, — are vre'o 800 de credincioși — care a fost în stare să ridice o biserică cu trei turnuri, în valoare de 1,800.000 lei; afară de lucrul

ce l-au prestat în natură, este astăzi ceva nu prea obișnuit, cu atât mai vârtos, că majoritatea sumei au dat-o credincioșii. Incât cu drept cuvânt se poate zice că Sacoșul-Turcesc a zidit o biserică a credinței.

Iată ce a determinat pe P. S. Sa părintele episcop diecezan să viziteze și să sfințească această biserică, zidită din truda și jertfa filor credincioși ai acestei parohii, condusă de bătrânul și harnicul preot octogenar Moise Alexiu și de fiul său preotul Aurel Alexiu.

La orele 9 a. m. când bubuitul pivelor, călăreții destoinici cu caii lor împodobiți tot cu flori și cu ștergare, lumea eșită cu mic cu mare, arcurile de triumf etc... îmbracă întreg satul în haină de sărbătoare — sosește P. S. S. Părintele episcop însoțit de P. O. Protopop Ioan Geția și diaconii Teodor Roșca și Isaia Suru. Preotul Aurel Alexiu face raportul obișnuit și bineven-tează pe P. S. Sa. Prea Sfinția Sa apoi sfințește biserica și săvârșește sf. liturghie înconjurat de un sobor de preoți P. O. Ioan Geția ppresbiterul tractului, preoții Avram Ciocoi, Vucova; Traian Barzu, Cerneteaz; Aurel Lazăr, Șemlacul Mare; Cornel Suru, Herendești; Octavian Tâmaș și diaconii T. Roșca și I. Suru. Cât de mișcătoare au fost clipele acestea pentru secoșeni, ne-o spun lacrimile de bucurie ce brăzdau fețele bătrânilor cu pletele albe ca zăpada, la cuvintele Arhierelui rostite la „Sfinte Dumnezeule“: „Doamne, Doamne, caută din Cer și vezi și cercetează via aceasta, pe care a sădit-o dreapta Ta, și-o desăvârșește pe ea“.

A plâns poporul și a lacrimat și Arhierul... Ce înduioșător moment!...

La Priceasnă, Prea Sfinția Sa, plecând dela cuvintele: „Doamne iubit-am podoaba casei tale și cortul sălășluirii măririi tale“, povățuiește cu alese cuvinte și sfaturi înțelepte pe credincioși să păstreze o legătură cât mai strânsă cu biserica pentru care au jertfit atâta. Descrie apoi în culori negre răul înrădăcinat așa de mult în comunele noastre, obiceiul de a avea numai un singur copil, și a faptului că mulți credincioși trăiesc în concubinaj — îndemnându-i ca să părăsească aceste obiceiuri. Răspunsurile la serviciul divin le-a dat corul din Chevereșul-Mare. Nu putem să nu remarcăm cât de bine și cu câtă însuflețire a cântat acest cor sub conducerea destoinică și măiastră a învățătorului din Chevereșul Mare.

D. a. la orele 4 Prea Sfinția Sa însoțit de P. O. I. Geția și D. Sgăvêrdia secretar eparhial vizitează comuna *Icloda*. Și în această comună o bucurie nespūsă puteai ceti pe fețele tuturor. Părintele Gherga, parohul locului, întâmpină pe P. S. Sa, istorisind multele și n'acelaș timp

3) Cf. Gherontie Nicolau-Siliștreanu în „Scurt istoric asupra persecuțiilor religioase în Rusia“ pg. 12.

marile greutăți ce le-a avut dela venirea sa în parohie — până ce a putut zidi o mică bisericuță unde puținii săi credincioși să-și poată găsi o alinare sufletească în ceasurile grele ale vieții. Învățătorul satului, deasemenea, cu multă însuflețire a întâmpinat pe Prea Sfinția Sa.

Apoi P. S. Sa a săvârșit Vecernia înconjurat de un sobor de preoți: P. O. Protopop Ioan Geția, preoții Ghergha, parohul locului, Ghergha, Blajova; I. Fărășescu, Unip; D. Botău, Uliuc; C. Suru, A. Lazăr și diaconii T. Roșca și I. Suru.

P. S. Sa vorbește despre adevărata biserică strămoșească, întărind conștiința de fi ortodoxi a credincioșilor din Icloda. Nu mai puțin insistă asupra necesității unei credințe cât mai vii, mai ales în vremurile noastre de criză morală.

După Vecernie P. S. Sa însoțit de suită, părăsește în uralele mulțimii comuna Icloda, lăsând impresii cari nu se vor uita nici odată, de cătră cei ce au trăit aceste momente de înălțare sufletească.

Rap.

MOTIUNE.

Preoțimea ortodoxă română din Arhiepiscopia de Alba Iulia și Sibiu întruțită în adunarea generală anuală a Asociației Clerului „Andrei Șaguna” în ziua de 23 Septemvrie 1935 în orașul Mediaș, constată cu durere, că prin noile reduceri bugetare i s'a creiat o situație materială insuportabilă.

Având în vedere această tragică situație, preoțimea cere:

1. Legiterarea proiectului de armonizare a salariilor, conform căruia să se acorde preoțimei salarii potrivit cu pregătirea ei. Această lege să fie studiată din timp cu concursul preoțimei și al Eparhiei Bisericești.

2. Până la aducerea legii de armonizare, să se revină asupra reducerilor nedrepte aplicate la salarii cu 1 Aprilie 1935, nefiind nici o normă în stabilirea venitelor.

3. Ștergerea curbelor speciale a fost o reparare a nedreptății, pentru cari preoțimea e recunoscătoare, fiind aceasta un drept al ei — însă cu regret constatăm, că la o bună parte din preoți cu actuala reducere de 58 din venit, deja se reține mai mult ca cele două curbe speciale ce le-am primit.

4. Să se acorde leafă și cântăreților din Ardeal, în special celor dela orașe și reședințe protopopești, cel puțin la cei cu școală și diplomă, precum și celor din Secuime, unde situația este excepțională.

5. Aplicarea cumulului la toți la fel.

6. Deoarece la păstorire nu există vacanța, mai ales în zilele de desagregare morală de azi cu atâtea curente subversive, ne întrebăm cine face păstorirea, catehizație obligatorie etc.?

Preoților instituiți dela 1 Martie 1935, să li se asemneze salariul cuvenit și parohiile vacante să fie întregite și pe viitor în cursul anului bugetar, deoarece leafa preoților decedați acoperă necesitățile de plată a preoților începători.

7. Întrucât absolvenții Academiiilor Teologice din Ardeal au o pregătire egală cu absolvenții Facultăților de Teologie, să li se acorde dreptul de a se prezenta la examenul de capacitate pentru religie prevăzut pentru școlile secundare, așa cum s'a acordat absolvenților Academiiilor gr. cat. din Ardeal.

8. Să se pregătească gradațiile restante și curente ale preoților, căci dela 1 Ianuarie 1932 până la 1 Aprilie 1934 și dela 1 Aprilie 1935 până azi nu s'au plătit, ori gradațiile fac parte integrantă din salariu. Învățătorilor și profesorilor li s'au plătit toate gradațiile. Totodată să se recunoască și preoților 5 gradații, ca și corpului didactic.

9. Să se plătească ajutorul familiar cu prima a lunii următoare, când s'a anunțat cazul, ceea ce nu se face, mai mult chiar, nu se plătește nici cu începutul anului bugetar aplicându-se aceeași dreptate ca și corpului didactic.

10. Să nu se scadă valoarea locativă a caselor parohiale, întrucât preoțimea nu primește ca ceilalți funcționari de Stat indemnizații de chirie.

11. Să se acorde noimea la salariu pentru fondul de pensie preoțesc și să se acorde ajutoare văduvelor preoțesc din Ardeal.

12. Să se respecte arondarea protopoplatelor existente în Metropolia Ardealului și protopopilor titulari să li se acorde diurna legală.

13. Conform legii din Monitorul Oficial Nr. 73 din 1935 prin care învățătorii cari funcționează timp de 10 ani în județele din Secuime și zona culturală, primesc 50% spor la leafă, gradațiile la 4 ani și lot de cultură de 10 hectare, să se acorde același favor și preoților.

14. Repararea integrală a nedreptăților trecutului în conformitate cu art. 31 din legea cultelor: numărul sufletelor, averei și a nevoilor reale ale diferitelor culte, fără a le face pendente numai pentru preoțime de situația bugetului.

15. Să nu se mai deturneze și anuleze sumele prevăzute în buget pentru trebuințele Bisericii ortodoxe, retribuțiunea preoților ei, ca să li se dea destinații străine și de altă natură.

Preoțimea roagă insistent pe I. P. SS. Chiriarihi, Măritul Congres Bisericesc, onoratul Guvern al Țării și în special pe d-l Ministru al Cultelor ca să ia în dreaptă judecată doleanțele preoțimei, să le soluționeze după dreptate cât mai urgent, căci umilirea și nedreptățile pe cari le îndurăm de ani de zile ne dor și jignesc nespuse de mult.

Preoțimea ortodoxă română din cuprinsul Secției Sibiu, a Asociației Clerului „Andrei Șaguna” este hotărâtă să-și ducă mai departe lupta pentru câștigarea și apărarea drepturilor ei legale cu toate mijloacele ce-i pot sta la dispoziție.

Președinte :

Emilian Cioran

Secretar :

I. Binda

Ș T I R I

Consistor plenar. Luni În 30 Septemvrie a. c. ținut o ședință plenară a Consiliului eparhial. Între altele s'a desbătut cauza întregirii protopopiatului Logoj. Dr Aurel Mihaescu a fost proclamat protopop.

Până la 1 Noemvrie 1935 s'a prelungit termenul de subscriere la împrumutul de consolidare 3% 1935 a creanțelor contra Statului, anterioare exercitiului 1934/35.

Cărți școlare de Iuliu Vuia: Carte de cetire ediția III pentru cl. II cu 13 lei. Carte de cetire pentru cl. III cu 17 lei. Carte de cetire pentru cl. IV cu 30 lei. Geografia României pentru cl. III cu 13 lei. Aritmetica pentru cl. II cu 12 lei. Aritmetica pentru cl. III cu 16 lei. Aritmetica pentru cl. IV cu 12 lei. Aritmetica pentru cl. V-VI cu 15 lei. Istoria naturală 15 lei. Creșterea și îngrijirea vitelor 13 lei. Se vând la Librăria Diecezană din Arad, acordându-se cumpărătorilor rabat de 40%.

Asociația Clerului „ANDREI ȘAGUNA”, Sibiu.

Nr. 24/1935

CONVOCARE

Potrivit articolului 10 din Statutele Asociației „Andrei Șaguna” a clerului ortodox român din Mitropolia Ardealului, Banatului, Crișanei și Maramurășului — având arhierasca binecuvântare — convocăm al

14-lea congres anual

al acestei asociații la **Caransebeș** pe zilele de **6 și 7 Octomvrie 1935**, cu următorul

PROGRAM:

Ziua I Duminecă 6 Octomvrie:

Ora 8: Sfânta Liturghie cu predică și Chemarea Duhului Sfânt (catedrala episcopală).

Ora 11:30: Ședința Comitetului central al Asociației (sala de ședințe a Consiliului parohial).

Ora 13:30: Masă frățească la restaurantul „Pomul verde”.

Ora 16: Ședința de deschidere a congresului: a) Discursul P. C. Prot. Dr Gh. Ciuhandu, președintele Asociației; b) Salutul reprezentanților autorităților și societăților surori; c) Conferința P. C. Părinte Fl. Codrean-Arad despre „Greutățile zilei și datoria clerului”.

Ziua II Luni 7 Octomvrie:

Ora 10: A doua ședință a congresului: a) Raportul general despre activitatea Asociației în ultimul an; b) Raportul casierului despre situația financiară a Asociației; c) Revendicările Bisericii ortodoxe și ale clerului ei, (raportor Prot. V. Nistor, consilier arhiepiscopesc-Sibiu); d) Eventuale propuneri (ele vor fi anunțate în scris Biroului central până la data de 3 Octomvrie a. c.); e) Inchiderea congresului.

În restul timpului din cele 2 zile preoții congresiști vor participa la festivitățile organizate de „Frăția Ortodoxă Română” și „Asociația învățătorilor bănățeni”, cari își țin congresele la aceeași dată și în aceeași localitate.

Ședințele congresului Asociației clerului „Andrei Șaguna” vor avea loc în sala festivă a liceului „Traian Doda” din Caransebeș.

Pentru rețineri de locuințe preoții congresiști se vor adresa pâr. diacon Teodor Roșca (Caransebeș), iar pentru locurile la masa frățească dlui Teodor Dragomir, secretarul general al primăriei orașului.

Sibiu, 25 Septemvrie 1935.

Prot. **Dr Gh. Ciuhandu**, preș. Prot. **Nicolae Colan** secr. gen

CONCURS.

Pe baza ordinului Venerabilului Consiliu eparhial cu Nr. 3937 B. ex 1935 se escrie concurs cu termen de recurs de 30 zile dela prima publicare în „Foaia Diecezană” pentru complectarea parohiei vacante de cl. I. Srediștea-mică, protopresbiteratul Vârșetului cu următoarele

Emolumente:

1. O sesiune parohială constatătoare din 32 jug. pământ.
2. Casă parohială.
3. Atât după casa parohială cât și după întreaga sesiune toate dările curente le va plăti viitorul preot ales.
4. Bir parohial 5 Dinari de fiecare Nr. de casă.
5. Stola uzitată.

Reflecții având învoirea Ven. Cons. eparhial au să-și înainteze petițiile consiliului parohial din Srediștea-mică prin P. O. Oficiu protopresbiterat din Vârșet, cu încuviințarea căruia se vor prezenta în vre-o Duminecă sau sârbătoare — la nici un caz însă în ziua alegerii — spre a-și arăta dexteritatea în cele preoțești.

Srediștea-mică, din ședința consiliului parohial ținută la 4 August 1935.

Nicolae Gerbaci m. p. notar **Aurel Jucu** m. p. președ. În conțelegere cu mine: **Traian Oprea** protopresbiter Nr. 4887 B. ex 1935.

Acest concurs se publică cu aceea că birul parohial este cel uzitat până acuma.

Caransebeș, din ședința consiliului eparhial ținută în 23 Septemvrie 1935.

Episcopul diecezan:

† **Vasile**

